

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponentky práce

Autorka práce: Iveta Abrahámová

Název práce: Role bytové politiky v osamostatňování mladých dospělých v České republice

Autor posudku: Magdalena Mouralová

Předložená práce se věnuje bytové politice ve vztahu k mladým dospělým (a naopak). Jedná se o téma veřejněpoliticky relevantní a vysoce aktuální, zároveň však stojící spíše stranou zájmu výzkumníků i tvůrců veřejných politik. Jedná se tedy o velmi dobře zvolené téma pro diplomovou práci s potencionální vysokou užitečností.

Autorka si klade za cíl „*vyhodnotit roli české bytové politiky v osamostatňování mladých dospělých ve věku 18–36 let s ohledem na fyzickou a finanční nedostupnost bydlení pro mladé*“ a dále „*identifikovat bariéry, které brání mladým lidem ve snaze osamostatnit se,*“ „*zjistit, jaké následné strategie mladí lidé volí v jejich životní dráze.*“ Cíle i celá práce oscilují mezi objektivistickým a subjektivistickým přístupem k sociálnímu problému, autorka má na jedné straně tendence popisovat a hodnotit systém, zároveň se však zajímá o individuální zkušenosti, dráhy, strategie a postoje samotné cílové skupiny mladých dospělých, které zjišťovala za pomoci 7 polostrukturovaných rozhovorů (a jejich tematické analýzy). Oba náhledy bezpochyby lze kombinovat, nicméně je potřeba je pečlivě provázat a konfrontovat. Bývá to snazší, pokud je jeden z řezů explicitně akcentován a druhý slouží jen pro dokreslení. V případě předložené práce se zdálo, že je důraz kladen na názory a zkušenosti samotné cílové skupiny, neboť je výzkumu mezi mladými dospělými věnována naprostá většina metodologické kapitoly a samotné skupiny se také týkají teoretická východiska. Nicméně z hlediska zastoupení v práci je situace právě opačná. Zatímco popisu stavu bytové politiky a bytové situace je věnováno 28 stran práce (tj. zhruba polovina celkového rozsahu), analýze a diskusi pohledu a zkušenosti mladých je věnováno stran 8. Jako čtenářka jsem byla zmatená, neboť to, co jsem považovala především za východisko práce a uvedení do obrazu, se nakonec ukázalo jako její hlavní obsah. Naplnění stanovených cílů tak není zcela přesvědčivé, autorka podrobně pospala bytovou politiku a situaci na trhu s bydlením, oboje vztažené k mladým dospělým, ale jediným vyhodnocením, které jsem v práci našla, je poměrně stručné přetlumočení názoru sedmi dotazovaných, kteří – celkem nepřekvapivě – se situací nejsou spokojeni. Zajímavějším výsledkem, který má však více sociologickou než veřejněpolitickou relevanci, je popsání neochota mladých dospělých měnit své scénáře životní dráhy i za cenu oddálení osamostatnění od rodičů.

Autorka shromáždila velké množství informací o bytové politice a situaci na trhu s bydlením a v problematice se dobře orientuje. V práci jsem nenarazila na věcná pochybení (ojediněle na nevhodné formulace, které mohou vést k zavádějícímu vyznění), argumentace je podložena důvěryhodnými zdroji. Autorka využívá dostatečné množství literatury a zdrojů, s nimiž pracuje korektně.

Struktura práce je logická a přehledná. Mám k ní však dvě připomínky: 1) Rozsah různých částí je nevyvážený – přebujelé jsou dle mého názoru kapitoly 5 „Dostupnost bydlení“ (14 stran) a 6 „Bytová politika České republiky“ (14 stran), naopak na diplomovou práci je velmi skromná kapitola 3 „Teoretická východiska“ (3 strany), 7.5 „Diskuse výsledků výzkumu“ (1 strana) a Závěr. 2) Studentka zcela neporozuměla účelu diskusní kapitoly a místo porovnání výsledků a jejich konfrontaci s jinými výzkumy a teorií se v ní věnuje metodologickým omezením – to do práce sice patří, ale standardní diskuse bohužel chybí. Některé grafické prvky nejsou dostatečně komentovány v textu a stačilo by jejich zařazení do příloh (strom problémů, některé grafy).

Jako teoretickou oporu využívá autorka konceptů životní dráhy a tranzice k dospělosti. Oba koncepty jsou pro danou práci relevantní, jsou srozumitelně vysvětleny a autorka je částečně využívá v analýze rozhovorů. Postrádala jsem však jejich explicitní promítnutí do výzkumných otázek, které by autorce i čtenáři s propojením pomohlo. Druhým nedostatkem je absence nějakého veřejněpolitického uchopení, jimž by bylo možné rámovat práci jako celek, o něž by bylo možno opřít stanovené cíle a výzkumné otázky a vztáhnout autorčina zjištění. Naprostá většina textu tak není nijak teoreticky ukotvena, což je i důvod, proč se práce rozpadá na dvě půlky.

V metodologické kapitole se autorka věnuje sběru dat pomocí polostrukturovaných rozhovorů a tematické analýze, tedy postupu, který ji pomáhá při zjišťování drah a názorů konkrétních mladých dospělých. Není však jasné, jak postupuje při „vyhodnocování role české bytové politiky“, což koresponduje s tím, že tento cíl není v práci pořádně naplněn. Pojmenování podkapitol není zcela přesné – např. oddíl 3.1 se jmenuje „Metody sběru dat“, ale píše se zde i o sekundárních datech, která autorka nesbírala. Část oddílu je pak věnována i výzkumnému designu (případové studii), což tedy rozhodně není metoda sběru dat. Neobvyklé je i rozlišování analytické a empirické části (str. 9), přičemž tematická *analýza* patří do té druhé. Výhrady mám i k volbě způsobu výběru respondentů: metoda nabalování má smysl pro hledání respondentů z obtížně dostupné skupiny – nezdá se mi však, že by takovouto skupinou byli mladí dospělí a propracovanější volba úsudkem (kdy by se autorka snažila o různorodost dotazovaných) by se mi jevila vhodnější. Ukončení sběru dat poté, co se začaly opakovat doporučení jména, pak nesvědčí o nasycenosti, ale spíše o zacyklenosti vzorku. Rezervy jsou i v samotné aplikaci metod – analýza je hodně mělká, jedná se spíše o poslepované útržky a neobjevují se žádné zajímavé řezy nebo nové rozměry, téměř chybí interpretace. Kvalitativní data tak nebyla vytěžena a domnívám se, že k podobnému tematickému členění i hloubce zjištění by autorka došla i při dotazníkovém šetření (to neuvádím jako doporučení postupu, ale jako ilustraci nedostatečné hloubky provedení). Úsměvné je uvádění údaje, jak dlouho autorce trvaly přepisy rozhovorů (ano, je to hodně práce, a právě i proto je škoda, že vyšla vniveč, protože analýza zůstala na povrchu).

Formální a stylistická stránka práce je na dobré úrovni, text je psán kultivovaným jazykem a stylem, vesměs pečlivě zeditován, v práci jsou jen drobné nedostatky, které uvádím především jako zpětnou vazbu studentce, na výsledné hodnocení práce nemají velký dopad:

- zaměňování pomlček a spojovníků, nesprávné psaní intervalů;
- za posledním číslem u číslovaných nadpisů nepatří tečka, ani u nadpisu první úrovně;
- pozor na shodu přísudky s podmětem, na několika místech je špatné i/y
- grafy mají zbytečně dva nadpisy, ten druhý (v obrázku) je nesmyslně velký, což působí rušivě;
- strom problémů není dobře čitelný, v některých grafech je příliš mnoho údajů a klíčové údaje se z nich těžko odečítají (raději zařadit méně zemí).

Otázky k obhajobě:

1. Jak Vaše práce obohacuje veřejnou politiku jako vědní disciplínu a jako společenskou praxi?
2. Jak přesně jste postupovala při naplňování hlavního cíle „*vyhodnotit roli české bytové politiky v osamostatňování mladých dospělých ve věku 18–36 let s ohledem na fyzickou a finanční nedostupnost bydlení pro mladé*“?
3. Proč popsany problém (nedostupnost samostatného bydlení pro mladé dospělé) podle Vás není řešen? Lze k vysvětlení využít nějakou veřejněpolitickou teorii?

Z výše uvedených důvodů doporučuji práci přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou „D“, při dobrém zodpovězení položených otázek známkou „C“.

13. 6. 2018

Magdalena Mouralová